

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 12/02-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. januára 2002 predbežne prerokoval návrh na začatie konania F. P., bytom P., zastúpeného advokátom JUDr. D. P., B., pre porušenie základných práv podľa čl. 7, čl. 26 ods. 1, 2 a 4, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ľudských práv a základných slobôd podľa čl. 1, 5, 6, 8, čl. 10 ods. 1, čl. 13, 14, 17 a 53 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a takto

r o z h o d o l :

1. Návrh F. P. o d m i e t a v časti namietajúcej porušenie čl. 26 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd pre nepríslušnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky na jeho prerokovanie.

2. Vo zvyšnej časti návrh F. P. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnený.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Podaním zo 7. novembra 2001 sa na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) obrátil F. P., bytom P. (ďalej len „navrhovateľ“).

Podanie navrhovateľa nespĺňalo náležitosti kvalifikovaného podania na začatie konania pred ústavným súdom ustanovené najmä v § 20 a 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

K podaniu navrhovateľa taktiež nebolo pripojené splnomocnenie pre advokáta alebo komerčného právnik na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, tak ako to ustanovuje § 20 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd listom z 3. decembra 2001 upozornil navrhovateľa na náležitosti kvalifikovaného podania na začatie konania pred ústavným súdom. Navrhovateľa vyzval, aby v lehote 21 dní od doručenia výzvy tieto nedostatky podania odstránil a pripojil k nemu splnomocnenie pre advokáta alebo komerčného právnik na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, pokiaľ podanie nemá byť odmietnuté podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Navrhovateľ na základe výzvy ústavného súdu doplnil svoje podanie ďalšími dvoma podaniami z 18. decembra 2001 a z 20. decembra 2001 (doručenými ústavnému súdu 20. decembra 2001 a 27. decembra 2001), pričom 27. decembra 2001 ústavnému súdu doručil aj plnomocnenstvo na zastupovanie svojej osoby v konaní pred ústavným súdom udelené JUDr. D. P., B.

II.

Navrhovateľ je trestne stíhaný pre podozrenie zo spáchania trestného činu útoku na verejného činiteľa podľa § 156 ods. 3 zákona č. 140/1961 Zb. Trestného zákona v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Konanie je v štádiu prípravného konania vedeného na Okresnom úrade vyšetrovania Policajného zboru Piešťany pod ČVS: OÚV-454/Pn-2000 Mu.

Navrhovateľ sa mal uvedených trestných činov dopustiť tým, že v listoch, ktoré napísal, hrubo urazil sudcov všeobecných súdov kvôli ich postupu v právnych veciach vedených pod sp. zn. 14 C 211/91 na Okresnom súde Trnava a sp. zn. 9 C 138/94 na Okresnom súde Bratislava III.

Trestné stíhanie navrhovateľa malo byť vzhľadom na rozhodnutie prezidenta republiky z 9. februára 2001 podľa § 11 ods.1 písm. a) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) vyšetrovateľom zastavené.

Navrhovateľ však využil svoje právo podľa § 11 ods. 2 Trestného poriadku a v zákonnej lehote vyhlásil, že na prejednaní veci trvá.

Vzhľadom na charakter trestnej veci na základe návrhu vyšetrovateľa vydal Okresný súd Piešťany 7. decembra 2000 podľa § 116 ods. 1 Trestného poriadku príkaz na vyšetrovanie duševného stavu navrhovateľa ako obvineného pod sp. zn. 2 Tpr 174/00.

Na základe uvedeného písomného príkazu v zmysle § 116 ods. 1 Trestného poriadku pribral vyšetrovateľ Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru Piešťany uznesením ČVS: OÚV-454/Pn-2000 Mu z 8. decembra 2000 podľa § 105 ods. 2 Trestného poriadku na vyšetrovanie duševného stavu navrhovateľa dvoch znalcov MUDr. J. L. a MUDr. S. D.

Znalec MUDr. J. L. 31. augusta 2001 písomne vyšetrovateľovi oznámil, že obvinený (navrhovateľ) odmieta spolupracovať pri vyšetrení, a preto doporučil u obvineného vykonať vyšetrenie ústavnou formou, pretože znalecký posudok sa nedá vypracovať v ambulantných podmienkach.

Následne Okresný súd Piešťany na základe návrhu okresného prokurátora v Piešťanoch z 12. septembra 2001 nariadil uznesením sp. zn. 2 Tpr 181/01 zo 17. septembra 2001, aby obvinený (navrhovateľ) bol pozorovaný v zdravotníckom ústave.

Navrhovateľ podal v zákonom stanovenej lehote proti uzneseniu Okresného súdu Piešťany sp. zn. 2 Tpr 181/01 zo 17. septembra 2001 sťažnosť, ktorú Krajský súd v Trnave uznesením sp. zn. 5 To 192/01 z 9. októbra 2001 zamietol.

Z uvedených dôvodov sa navrhovateľ podaním zo 7. novembra 2001 obrátil na ústavný súd.

III.

Podanie navrhovateľa možno kvalifikovať ako návrh na začatie konania pre porušenie základných práv podľa § 20 ods.1 zákona o ústavnom súde (ďalej len „návrh“), o ktorom bola v období od 1. júla 2001 do 31. decembra 2001 na konanie daná právomoc ústavného súdu podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ústavy, a to v záujme poskytovania ochrany ústavnosti vrátane ochrany ústavou garantovaných základných práv a slobôd právnických a fyzických osôb.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nie je ústavný súd príslušný,

návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Porušenia práv navrhovateľa sa mal dopustiť Okresný súd Piešťany vydaním príkazu sp. zn. 2 Tpr 174/00 zo 7. decembra 2001 na vyšetrenie jeho duševného stavu a Krajský súd v Trnave vydaním uznesenia sp. zn. 5 To 192/01 z 9. októbra 2001, ktorým zamietol sťažnosť navrhovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Piešťany sp. zn. 2 Tpr 181/01 zo 17. septembra 2001 o nariadení jeho pozorovania v zdravotníckom ústave.

K porušeniu základných práv navrhovateľa podľa čl. 7, čl. 46 ods.1 a 2, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 ústavy a ľudských práv a základných slobôd podľa čl. 1, 5, 6, 8, 13, 14, 17 a 53 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd malo dôjsť tým, že vyššie uvedené súdy pri vydaní napadnutých rozhodnutí nerešpektovali ustanovenie § 105 Trestného poriadku, v zmysle ktorého podľa názoru navrhovateľa možno nariadiť vyšetrenie duševného stavu obvineného iba v prípadoch, ak ide o stíhanie pre závažný, resp. obzvlášť závažný trestný čin. Trestný čin, pre ktorý bolo navrhovateľovi vznesené obvinenie, však nemožno v zmysle ustanovení trestného zákona považovať za závažný, resp. obzvlášť závažný trestný čin. Súdy sa otázkou závažnosti trestného činu, z ktorého bol navrhovateľ obvinený, vôbec nezaoberali, v dôsledku čoho bol tento nútený na základe nezákonných rozhodnutí strpieť (okrem iného) predvedenie k súdnemu znalcovi za účelom vyšetrenia orgánmi Policajného zboru.

Podľa § 105 ods. 1 Trestného poriadku ak sú na objasnenie skutočnosti dôležitej pre trestné konanie potrebné odborné znalosti, rozhodne orgán činný v trestnom konaní a v konaní pred súdom sudca alebo predseda senátu o pribraní znalca okrem prípadu, že ide o skúmanie duševného stavu osoby obvinenej z trestného činu, v takom prípade je vždy potrebný písomný príkaz súdu.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia ak ide o objasnenie skutočnosti obzvlášť dôležitej, treba pribrať dvoch znalcov. Dvoch znalcov treba pribrať vždy, ak ide o prehliadku a pitvu mŕtvoly (§ 115) alebo o vyšetrenie duševného stavu (§ 116).

Ustanovenie § 105 Trestného poriadku teda nepodmieňuje prípadné pribranie znalca do trestného konania závažnosťou trestného činu, z ktorého je obvinená osoba, proti ktorej sa trestné stíhanie vedie, ale existenciou skutočnosti, ktorá je dôležitá pre trestné konanie a na objasnenie ktorej sú potrebné odborné znalosti.

Podľa § 12 Trestného zákona kto pre duševnú poruchu v čase spáchania činu nemohol rozpoznať jeho nebezpečnosť pre spoločnosť alebo ovládať svoje konanie, nie je za tento čin trestne zodpovedný.

Zo znenia citovaného ustanovenia Trestného zákona je nepochybné, že riešenie otázky príčetnosti osoby obvinenej z trestného činu je skutočnosťou dôležitou pre trestné konanie v zmysle § 105 Trestného poriadku, pretože má bezprostredný význam pre posúdenie trestnej zodpovednosti obvineného (odhliadnuc od skutočnosti, že posúdenie duševného stavu obvineného môže byť významné aj pre rozhodnutie, resp. posúdenie niektorých ďalších otázok v trestnom konaní, napr. § 3 ods. 4, § 31 a 32 Trestného zákona atď.).

Na základe vyššie uvedeného, ako aj z ohľadom na to, že pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že závery, ku ktorým Okresný súd Piešťany a Krajský súd v Trnave v napadnutých rozhodnutiach dospeli, sú zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (I. ÚS 17/01), bol návrh navrhovateľa v tejto časti odmietnutý podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnený.

Porušenie základných práv podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 ústavy v spojení s porušením čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd navrhovateľ namieta na základe samotnej skutočnosti, že je trestne stíhaný pre podozrenie zo spáchania trestného

činu útoku na verejného činiteľa podľa § 156 ods. 3 Trestného zákona za výroky na adresu sudcov všeobecných súdov kvôli ich postupu v právnych veciach vedených pod sp. zn. 14 C 211/91 na Okresnom súde Trnava a sp. zn. 9 C 138/94 na Okresnom súde Bratislava III.

Navrhovateľ poukazuje na skutočnosť, že uvedené konania, v ktorých si uplatnil nároky podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov, trvali osem a päť rokov. Výroky na adresu sudcov, ktorí v uvedených právnych veciach konali, boli preto reakciou na ich „protiprávny a diskriminačný postup“.

Navrhovateľ uvádza, že za uplatňovanie slobody prejavu v zmysle čl. 26 ods. 1, 2 a 4 ústavy nemôže byť „trestaný, nezákonne a neodôvodnene posielaný na psychiatrické vyšetrenie a pod.“ Zároveň dodáva, že „Ústava SR podľa čl. 26 ods.1, 2, a 4 mi dovoľuje, ba priam núti, aby som takouto písomnou formou poukazoval na nešváry v našom súdnictve. Preto ešte raz zdôrazňujem: Ústava SR bola porušená v tomto bode aj tým, že za vyjadrenie môjho názoru, ktorý mi zaručuje, ma chce Slovenská republika potrestať...“.

Z doterajších tvrdení navrhovateľa, ako aj z dôkazov, ktoré na podporu týchto tvrdení ústavnému súdu predložil, však vyplýva, že trestné stíhanie navrhovateľa, v ktorom malo dôjsť k namietanému porušeniu základných práv, sa nachádza v štádiu prípravného konania vedeného na Okresnom úrade vyšetrovania Policajného zboru Piešťany pod ČVS: OÚV-454/Pn-2000 Mu a dosiaľ nebolo právoplatne skončené. V uvedenej trestnej veci nebola podaná ani obžaloba.

V danom prípade sa navrhovateľ môže domáhať ochrany svojich práv v samotnom trestnom konaní podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku (napr. § 30, 31, 33, § 36 ods.1 písm. a), § 65, § 140 - 150, § 167 Trestného poriadku) a v prípade podania obžaloby pred súdom prvého stupňa, prípadne následne prostredníctvom opravného prostriedku v konaní pred odvolacím súdom v zmysle ustanovení § 245 až 265 Trestného poriadku.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu musí občan na svoju ochranu využiť predovšetkým právne prostriedky, ktoré mu priznáva Trestný poriadok, a až v prípade, ak by orgány činné v trestnom konaní porušili jeho ústavné práva, môže o túto ochranu požiadať ústavný súd (mutatis mutandis II. ÚS 58/98, II. ÚS 36/00).

V konaní o návrhu na začatie konania pre porušenie základných práv (predtým podnet) je však ústavný súd oprávnený zaoberať sa porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu prostredníctvom oprávneného prostriedku dostupného fyzickej alebo právnickej osobe (mutatis mutandis I. ÚS 36/96, I. ÚS 78/99).

Ústavný súd preto nie je oprávnený poskytovať ústavnú ochranu základnému právu, ak sa tejto ochrany mohol domôcť účastník konania sám v konaní pred všeobecnými súdmi (I. ÚS 85/97, I. ÚS 89/97, I. ÚS 90/97).

Vzhľadom na túto skutočnosť bol návrh navrhovateľa v tejto časti odmietnutý podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nepríslušnosť ústavného súdu na jeho prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2002

